

Back to the Future

De toekomst van de audit schuilt niet zo zeer in digitale hulpmiddelen of verbreding tot steeds meer niet-financiële informatie, als wel in de terugkeer naar 'Limperg'. Een stap voorwaarts zou zijn dat de accountant zijn controleplan mede baseert op reacties van stakeholders op de halfjaarlijkse risicoanalyse. Iets wat Sir Donald Brydon bepleitte tijdens het NBA-jubileumwebinar 'The Future of Audit'.

» [Download dit artikel \(pdf\)](#)

» [Download het hele nummer \(pdf\)](#)

Lex van Almelo

Springlevend: The Future of Audit

De digitalisering van de audit gaat zo snel als een schildpad. En controlerend accountants zouden de (quasi)goederenbeweging weer moeten gaan controleren, aldus het vorige nummer van Accountant ('[De digitale accountant heeft nog een lange weg te gaan](#)'). Na het webinar *The Future of Audit*, dat de NBA op 18 november organiseerde, lijkt het erop dat die lange weg teruggaat naar de jaren dertig van de vorige eeuw.

Théodore Limperg jr., accountant en hoogleraar bedrijfseconomie, schreef in het MAB van oktober 1935 deel III van zijn beschouwingen over 'De functie van den accountant en de leer van het gewekte vertrouwen'. Limperg wordt vaak aangehaald om te onderstrepen dat de accountant het maatschappelijk verkeer moet dienen. Maar in discussies over de vermeende verwachtingskloof blijft hij ongenoemd, hoewel hij stelt: *"... de accountant is verplicht om zijn arbeid zoo te verrichten, dat hij de verwachtingen, welke hij bij den verstandigen leek opwekt, niet beschaamt; en, omgekeerd, de accountant mag geen grootere verwachtingen opwekken dan door den verrichten arbeid gerechtvaardigd wordt. Deze eenvoudige stelregel geldt onafhankelijk van den inhoud der verwachtingen; of die omvangrijk dan wel bescheiden zijn, in geen geval mag het verkeer in die verwachtingen worden teleurgesteld."*

Daaraan voegt hij ook toe dat de accountant het opgewekte vertrouwen pas waarmaakt als de controle doelmatig en technisch volmaakt is en de accountant levert wat het maatschappelijk verkeer nodig heeft.

The Donald

Als hij Nederlands kon lezen, zou Sir Donald Brydon het helemaal met Limperg eens zijn. Brydon kwam in december 2019 met een onafhankelijke *review* over de kwaliteit en doelmatigheid van de audit in het Verenigd Koninkrijk. Tijdens het webinar zei hij dat bij de audit het nut voor de gebruiker voorop staat. Investeerders willen weten of de onderneming *truly and properly run* is en of die over vijf á zes jaar nog bestaat. "Alle kantoren hebben het over een verwachtingskloof. Ik ben geen grote fan van dat idee. Als de onderneming de informatie geeft die de gebruikers nodig hebben, dan is er geen kloof."

Wat dit betreft bestaat er geen kloof tussen Brydon en Limperg. Maar anders dan Limperg moet Brydon vaststellen dat de controle te veel *box ticking* is geworden: "De controle is niet kapot, maar wel de weg kwijt."

"Een mooie metafoer", vindt directeur Robert Hodgkinson van het Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW). "We zijn vergeten wat de maatschappij wil. De controle is op een dwaalspoor geraakt en afgedreven van waar het eigenlijk om moet gaan. De accountant moet transparanter zijn over zijn bevindingen. Controlekwaliteit is meer dan voldoen aan de normen en standaarden."

Kees Camfferman, hoogleraar financial accounting, wees er tijdens het webinar op dat accountants de laatste veertig jaar steeds meer regels en standaarden hebben ingevoerd, zonder dat de kloof tussen prestaties en maatschappelijke verwachtingen is gedicht. Meer regels en nieuwe standaarden zijn de toekomst niet, daar lijkt iedereen het over eens. Ook Peter Eimers, hoogleraar audit & assurance aan de VU en al jaren nauw betrokken bij de regelgeving van het beroep, stelt dat we niet in de standaarden "moeten blijven hangen"; de praktijk zorgt voor innovatie.

De mindset van de accountant moet veranderen, zoals 'The Donald' het formuleerde. En die mindset komt er op neer dat de accountant investeerders en stakeholders de informatie geeft die zij nodig hebben om hun (investerings) beslissingen op te baseren. Kijk 'breed' naar de onderneming en haar omgeving - Standaard 315 schrijft dat al voor - en vertel gebruikers van de jaarrekening wat er speelt.

Bevoorrecht

De accountant heeft volgens Brydon een bevoorrechte positie, omdat hij of zij vertrouwelijke bedrijfsinformatie mag

zien. Dat schept de morele verplichting om het maatschappelijk verkeer te informeren. Maar hoe sla je als accountant de brug naar aandeelhouders en stakeholders? Spreken op de aandeelhoudersvergaderingen bijvoorbeeld, dat gebeurt inmiddels steeds vaker. Brydon ziet ook graag dat accountants 'zelfstandig' informatie over ondernemingen verstrekken. De Vereniging van Effecten Bezitters (VEB) zou dan graag van de accountant horen welke (geschil)punten deze heeft besproken met het bestuur en het audit committee.

Inspraak in het controleplan is een ander idee van Brydon. Ondernemingen zouden elk halfjaar een risicoanalyse moeten publiceren. Aandeelhouders en steekhouders zouden vervolgens via de website mogen aangeven waarop de accountant de controle (ook) moet richten. Dit idee om de interactie met het maatschappelijk verkeer te bevorderen, ontmoet begrijpelijkerwijs weinig geestdrift bij VNO-NCW/MKB-Nederland. Maar vreemd genoeg ook niet bij VEB-directeur Paul Koster. Hij vindt de termijn van een halfjaar te kortzichtig en vreest dat bedrijven zoveel potentiële risico's gaan noemen dat beleggers er weinig aan hebben.

Maar samenspraak met stakeholders is wel de juiste richting, meent ook NBA-voorzitter Marco van der Vegte. "Wij waren de afgelopen jaren vooral zelf bezig met veranderen, maar gaan dat nu doen samen met anderen", zei hij, wijzend op de NBA-contacten met de VEB, Eumedion en andere externe stakeholders om de communicatie en de controle te verbeteren.

Vlammetje

Om de confrontatie met het management en de buitenwereld beter aan te kunnen, moet de accountant de zachte vaardigheden meer ontwikkelen en beter worden toegerust. Het is een trend die je bijvoorbeeld ook ziet in de advocatuur, waar de moderne beroepsbeoefenaar *T-shaped* wordt geacht te zijn. Daarbij staat de 'stam' van de T voor verdieping en het 'platte dakje' voor verbreding. Of dat binnen één persoon lukt, is de vraag. Maar een controleteam kun je wel zo samenstellen dat je beschikt over de benodigde specialismen. Kwartiermaker Marlies de Vries ziet de teams van medisch specialisten als lichtend voorbeeld. Niet elk teamlid hoeft even goed te zijn in communiceren. Er is ook plaats voor nerds die zich storten op digitalisering van standaard-controleprocessen en daardoor meer ruimte scheppen voor communicatie met de klant en anderen.

"Daardoor wordt het beroep attractiever", meent ook ICAEW-directeur Hodgkinson. Hij komt daarmee bij de kern van de toekomst: de nieuwe generatie accountants. Gaan die het anders doen en krijgen zij daar de ruimte voor? Hoopgevend is dat accountancystudent Seren Güven in het verhaal van Brydon het meest wordt getroffen door het idee dat de accountant de vertrouwenspersoon van het maatschappelijk verkeer is.

Olof Bik, hoogleraar behavioral research in auditing ziet Güven als "voorbeeld van een actieve, bevlogen, jonge professional" en hoopt dat de nieuwe generatie niet afgestompt raakt door de kantoorpolitiek. "Het is de verantwoordelijkheid van de ouderen om het vlammetje niet te laten doven, maar juist aan te wakkeren."

Misschien ligt daar wel de grootste uitdaging voor de toekomst. Als je praat met stakeholders lijkt het niet onlogisch om de 'Güvens' ook invloed te geven. Heeft Limperg misschien ook iets geschreven over het scheiden van winstdeling en zeggenschap?

Het webinar 'The Future of Audit', gepresenteerd door Wim Bartels (KPMG), is net als de andere webinars uit het jubileumprogramma 'Springlevend' terug te kijken via nba.nl/springlevend.

Brydon-rapport

Audit en accountancy gescheiden, professioneel-wantrouwend in plaats van professioneel-kritisch, forensische accountancy en fraude-opsporing als standaardonderdeel van de opleiding tot auditor, alle salarissen en inkomsten van auditors en hun kantoren openbaar: adviezen uit *The quality and effectiveness of audit: independent review*; een onderzoek door Sir Donald Brydon, onder meer oud-hoofd van de London Stock Exchange en de Royal Mail.

Brydon ziet auditor en accountant als twee aparte beroepen. Ook wil hij dat auditrapporten makkelijker leesbaar worden en dat auditors meer uitleg geven bij schattingen. Hij stelt voor om het Britse accountantsberoep radicaal te hervormen, om het vertrouwen in het bedrijfsleven te verbeteren en onnodige bedrijfsfaillissementen te voorkomen.

Het Brydon-rapport is [beschikbaar](#) via Accountant.nl.

Lex van Almelo is journalist.

GERELATEERD

NIEUWS | 12 april 2021

'We moeten de rol van brede gesprekspartner weer oppakken'

In de controlepraktijk gaat veel aandacht uit naar compliance, het volgen van beroepsregels, toezicht en goed je werk doen. Maar de accountant heeft ook een verhaal... →

Arnout van Kempen

DISCUSSIE | Column | 09 april 2021

Audit quality en innovatie

Innovatie van de wettelijke controle is onmogelijk bij de bestaande regulering, meent Arnout van Kempen. →

NIEUWS | 09 april 2021

Enquête NBA over inzet forensische expertise bij de jaarrekeningcontrole

De Werkgroep Fraude van de NBA is een onderzoek gestart naar de inzet van forensische expertise binnen accountantsorganisaties. Een enquête hierover is uitgestuurd... →

NIEUWS | 08 april 2021

Kwartiermakers organiseren rondetafelsessies voor managers accountantskantoren

De twee Kwartiermakers toekomst accountancysector, Marlies de Vries en Chris Fonteijn, organiseren twee rondetafelsessies voor (senior) managers van accountantsorganisaties. →

NIEUWS | 05 april 2021

Busy Season Talks dragen bij aan openheid accountantsberoep

De reeks 'Busy Season Talks' over het accountantsberoep, elke dinsdagavond op gespreksplatform Clubhouse, kent inmiddels een vaste schare aanhangers. Editie #7 ging... →